

VABARIIGI VALITSUS

ISTUNGI PROTOKOLL

Tallinn, Stenbocki maja

Eesti seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse, mis käsitleb äriühingute 28. õigusraamistikku – „EU Inc.“ – eelnõu kohta

1. Kiita heaks järgmised justiits- ja digiministri esitatud seisukohad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse, mis käsitleb äriühingute 28. õigusraamistikku – „EU Inc.“, eelnõu (COM(2026) 321) kohta;

1.1. Eesti toetab uue Euroopa Liidu lihtsasti ja digitaalselt asutatava ühinguvormi loomist, mis aitaks ületada takistusi ja vähendada kulusid Euroopa Liidu ühtsel turul äriühingute asutamisel, tegutsemisel ja tegevuse laiendamisel, et võimaldada ettevõtjatel hõlpsamalt Euroopa Liidu ühtsel turul tegutseda, kuid üksnes tingimusel, et see vähendab ettevõtjate halduskoormust ja ei tekita ülemäärast kulu avalikule sektorile, ning rakendatakse digilahendusi. Eesti toetab võimalikult maksimumharmoneerivat lahendust, tagades selliselt suurema määra siseturu barjääride kaotamise EU Inc. asutamise ja tegutsemise protsessis.

1.1.1. Eesti toetab eelnõu lahendust, mille kohaselt saab EU Inc. äriühingu asutada tüüpõhikirja alusel kiiresti, digitaalselt ning väheste kuludega. Eesti toetab eelnõus olevaid paindlikke juhtimisreegleid (digitaalselt peetud koosolekud), sealjuures võimalust reguleerida ühingusiseselt kapitali struktuuri vastavalt ühingu enda vajadustele (puuduv miinimumkapitali nõue, nimiväärtuseta aktsiad, vabatahtlikult moodustatav kapital/reservid).

1.1.2. Eesti peab vajalikuks eelnõus otsesõnu ette näha, et liikmesriik võib valida EU Inc.-le määrusega reguleerimata küsimustes kohalduma riigisisesest õiguse sätteid, mis on kehtestatud nii suletud kui ka avaliku piiratud vastutuse ühingutele, et võimaldada ka riigisiseselt järgida EU Inc.-le määrusest tulenevat mõlema ühinguvormi kombineeritud olemust. Samuti tuleks täiendada äriühingute suhtes kohaldatavate normide sätet täpsema viitega liikmesriigi õigusele, vältimaks olukorda, kus riigisisesest õigus asetatakse hierarhiliselt alamale astmele ühingu põhikirjast.

1.1.3. Eesti leiab, et EU Inc. digiasutamise põhimõttest nii erandjuhul füüsilist kohalolekut nõudva sätte kui ka ennetava kontrolli sätte puhul tuleb eelnõu tekstis tagada, et liikmesriikidel on võimalik tüüpõhikirjal põhinevat ühingu kiirasutamist täielikult automatiseerida.

1.1.4. Eesti peab vajalikuks jätta eelnõust välja kaheaastase ooteaja nõue EU Inc. asutamiseks reorganiseerimise teel, kuna see on tarbetu ettevõtlust piirav lisameede, arvestades, et ühingut saab uuena asutada ilma sellelaadsete piiranguteta ning Euroopa Liidu ühinguõiguses kehtivad juba kaitsemeetmed võimalike kuritarvituste ennetamiseks.

1.1.5. Eesti leiab, et eelnõus kiirmenetluseks ettenähtud asutamine 48 h jooksul maksimaalselt 100-eurose kuluga tuleks viia vastavusse liikmesriikide tegeliku võimekusega. Seetõttu tuleb eelnõus

täpsustada, et 48 h jooksul asutamise nõue puudutab üksnes ühinguõiguslikku asutamist ning ei puuduta menetlustähtaegu teiste õigusvaldkondade raames (maksustamisega seotud menetlused, tegelike kasusaajate registri andmete muutmine jmt). Eelnõus ettenähtud asutamise rahaline piirmäär tuleks tõsta 300 euronit, arvestades asjaolu, et tegemist on piiriüleseid aspekte hõlmava menetlusega ning registrikulud on riigisisest asutamisest suuremad.

1.1.6. Eesti peab vajalikuks, et ühingu juhtimise sujuvamaks korraldamiseks asendatakse eelnõus juhatuse liikmete ühise esindusõiguse eeldus iga juhatuse liikme esindamise õiguse eeldusega. See on proportsionaalsem lahendus, mis ei sunni ühinguid iga kord põhikirja muutma, kui nad soovivad kõrvale kalduda ühise esindusõiguse põhimõttest.

1.1.7. Eesti leiab, et eelnõus tuleb sõnaselgelt sätestada, et ühingu põhikirja saab muuta üksnes osanike/aktsionäride otsusega, mitte ühingu juhatus. See aitab vältida praktikas tekkida võivaid asjatuid vaidlusi ning tagab parema vastavuse osanike/aktsionäride huvidele.

1.1.8. Eesti saab toetada eelnõus EU Inc. juhatuse peetavat osanike või aktsionäride digitaalset registrit ja selle konstitutiivsust (omand läheb üle registrikandega) üksnes juhul, kui usaldusvääruse ja õiguskindluse tagamiseks on eelnõus sätestatud, kuidas on registris nähtavad tingimuslikult sõlmitud osaluse üleandmise kokkulepped ja tagatiste seadmine. Lisaks peab digitaalsele osanike/aktsionäride registrile olema üksnes õigustatud huvist põhinevast ligipääsust paindlikum juurdepääs. Vastasel juhul ei ole eelnõukohane EU Inc. osanike/aktsionäride digitaalne register kooskõlas Euroopa Liidu aluslepingute kohase liikmesriigi õigusega reguleerida omandiõigust ja loob kuritarvitamise riske.

1.1.9. Eesti peab vabatahtliku likvideerimismenetluse puhul vajalikuks eelnõus selgelt sätestada, kuidas toimib kõigi võlausaldajate nõusoleku mehhanism praktikas ning milline on registri ja teiste pädevate asutuste (sh maksuõigusega seotud asutused) roll seoses EU Inc. registrist kustutamise eelduste kontrollimisega. Samuti on juhatuse isiklik vastutus kui peamine õiguskaitse pärast ühingu registrist kustutamist ebaproportsionaalne ning ettevõtlust pärssiv meede. Eelkõige tuleb ühingule esitatavad nõuded täita ühingu varast, samuti tuleb teatud juhtudel arvestada ka osanike/aktsionäride vastutuse võimalikkusega (n-ö tankistide kasutamine jne). Eesti saab vabatahtliku likvideerimise reguleerimist eelnõus toetada vaid juhul, kui võlausaldajate huvide kaitse on eelnõus eelkirjeldatud põhimõtete kohaselt piisavalt tagatud.

1.1.10. Eesti ei toeta eelnõus sätestatud juhatuse liikmena tegutsemise keelu automaatset vastastikust tunnustamist. Juhatuse liikmena tegutsemise keelu määramise sisulised kriteeriumid ja menetlused on Euroopa Liidus ühtlustamata ning kohustus igal juhul tunnustada teistes riikides määratud keeldu on ebaproportsionaalselt piirav lähenemine.

1.1.11. Eesti leiab, et osaluse võõrandamisel kehtiva notariaalse vorminõude kaotamise kohta tuleb tehingute turvalisuse ja poolte nõustatuse tagamiseks eelnõus sätestada paindlik süsteem, kus teatud suuruses kapitali sissemaksega, mille tase tagab ühingu piisava majandusliku võimekuse, ühingud võivad soovi korral põhikirjas notariaalse vormi nõudest loobuda. Selline süsteem tagab, et vorminõude puudumisest tulenevaid riske kannavad üksnes suurema majandusliku võimekusega ühingud.

1.1.12. Eesti toetab eelnõus väikeaktsionäride kaitsenorme, sealhulgas osaniku väljaostmise kohustust surveitava juhtimise korral, kuid teeb ettepaneku täiendada sätet nõudega arvestada

ettevõtja finantsvõimekust ja ülejäänud osanike huve, et vältida solidaarse väljaostmiskohustusega kaasnevaid ebamõistlikke finantsriske ning regulatsiooni kuritarvitusi ettevõtte suhtes. Ühtlasi teeb Eesti ettepaneku pikendada uute aktsiate omandamisel aktsionäridele antava ostueesõiguse tähtaega 21 päevani.

1.1.13. Eesti peab vajalikuks eelnõus täpsustada juhatuse huvide konflikti sätet põhimõttega, et juhatuse liige ei või osaleda otsuse tegemisel olukorras, kus tal esineb huvide konflikt, välja arvatud juhul, kui vastava heakskiidu annavad üksnes isikud, kellel endal huvide konflikti ei esine, ning on rakendatud abinõud, mis välistavad isikliku huvi mõju heakskiidu andmisele.

1.1.14. Eesti peab oluliseks, et eelnõu rakendusaktidega loodavad EU Inc. Euroopa Liidu tüüppõhikirjad töötatakse välja tihedas koostöös iduökosüsteemi ja turuosalistega, et need arvestaksid reaalseid rahastamisvajadustega ning ei jääks piiriüleste rahastamistingute tegemiseks liialt lihtsustatuks.

1.1.15. Eesti leiab, et Euroopa Liidu ülese ärinime regulatsiooni puhul tuleks eelnõusse lisada piirangud riiginime ja kohaliku omavalitsuse nime kasutamisele ning viited kaubamärgikaitsele. Samuti tuleks eelnõu täiendada reeglitega juhaks, kui äriregistrite sidestamise süsteem (BRIS) ei suuda algatatud menetluse käigus asutamist ootamatult täiel määral toetada. Eesti toetab EU Inc. tähtajalisena asutamise lubamist tingimusel, et tähtpäeva saabumisel loetakse ühingu lõpetamise otsus automaatselt tehtuks ja rakenduks tavapärane vabatahtliku likvideerimise menetlus, mis hõlmab kõiki likvideerimise ja varade jagamise aspekte, et vältida tähtajaliste ühingute kergekäelist kustutamist.

1.1.16. Eesti leiab, et eelnõust tuleks välja jätta viited Euroopa Liidu ärikukru algatusele (*EU business wallet*), sest see ei loo EU Inc. raamistikus sisulist lisandväärtust juba olemasolevatele Euroopa Liidu digilahendustele.

1.2. Eesti ei toeta eelnõus maksejõuetusõiguse reguleerimist, mistõttu peame vajalikuks maksejõuetust reguleeriva peatüki eelnõust välja jätta, sest selles sisalduvad põhimõtted nagu varade elektrooniline oksjon, lihtsustatud lõpetamismenetlus, pankrotihalduri piiratud roll ehk kokkuvõtteks võlausaldajate huvide ebapiisav kaitse seab ohtu EU Inc. kui uue ühinguvormi usaldusväärsuse ning loob võimalusi tavapärasest enamateks kuritarvitusteks.

1.3. Eesti ei toeta eelnõus maksuküsimuste reguleerimist, eelkõige töötajate osalusoptsioonist saadud tulu tekkimise hetke sätestamist. Eelnõu õiguslik alus ELTL art 114 ei võimalda reguleerida maksuküsimusi, vaid need tuleb otsustada ELTL art 115 alusel, mille puhul kehtib ühehäälsus.

1.4. Eesti leiab, et kui eelnõus nähakse ette tööõiguse reguleerimine, peaks sellega ettevõtjatele kaasnema praktiline lisandväärtus, õiguskorra lihtsustumine ning sellega ei tohiks ettevõtjatele kaasneda ebamõistlikku halduskoormust.

2. Eesti esindajatel väljendada ülaltoodud seisukohti Euroopa Liidu Nõukogu eri tasanditel.

3. Justiits- ja Digiministeeriumil teha punktis 1 nimetatud seisukohad teatavaks huvirühmadele, kes olid kaasatud seisukohtade kujundamisesse. Riigikantseleil esitada punktis 1 nimetatud eelnõu ja seisukohad Riigikogu juhatusele ja teha seisukohad teatavaks Eestist valitud Euroopa Parlamendi liikmetele ja Eestist nimetatud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ja Regioonide Komitee liikmetele.

Kristen Michal

Peaminister

Keit Kasemets

Riigisekretär